השדה שנתן לו ר׳ חייא

דף עבודה בעקבות ר׳ שמעון בן חלפתא

שם: _____ כיתה: _____

המעשה — הסיפור המלא

פְּתִיחָה: קוֹלוֹת שֶׁל תּוֹרָה מוּל הַכְּנֶרֶת

יְלָדִים, עִצְמוּ רֶגַע אֶת הָעֵינַיִם. דַּמְיְינוּ שֶׁאַתֶּם עוֹמְדִים עַל שְׂפַת יָם הַכְּנֶרֶת, לִפְנֵי כְּאַלְפַּיִם שָׁנָה. הַגַּלִּים הַכְּחֻלִּים מִתְנַפְּצִים בְּרַכּוּת אַל הַחוֹף, רֵיחַ מָתוֹק שֶׁל מַיִם מְתוּקִים וְאֲדָמָה רְטֻבָּה נִשָּׂא בָּאֲוִיר. שָׁם, בְּעִיר טְבֶרְיָה הַקְּדוֹשָׁה, יָשְׁבָה חֲבוּרָה שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים עֲנָקִיִּים.

בְּתוֹךְ בֵּית הַמִּדְרָשׁ הַמּוּאָר, יָשְׁבוּ שְׁנֵי חֲבֵרִים טוֹבִים, עֲנָקֵי הָרוּחַ – רַבִּי חִיָּיא הַגָּדוֹל, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן חַלַפְתָּא. קוֹלָם הִתְנַגֵּן בְּשִׁירָה עֲרֵבָה שֶׁל תַּלְמוּד, קוֹל שֶׁחָדַר יָשָׁר אֶל הַלֵּב.

רַבִּי חִיָּיא הָיָה אָדָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּרַךְ אוֹתוֹ בְּפַרְנָסָה טוֹבָה. הָיוּ לוֹ שָׂדוֹת רְחָבִים מְלֵאִים בִּתְבוּאָה. מִנֶּגֶד, חֲבֵרוֹ הַטּוֹב רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן חַלַפְתָּא, הָיָה עָנִי מָרוּד. מַמָּשׁ כָּךְ. לְעִתִּים קְרוֹבוֹת הָיָה מַגִּיעַ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ כַּאֲשֶׁר בִּגְדוֹ קָרוּעַ וּמְתֻקָּן בְּחוּטִים פְּשׁוּטִים, וּפָנָיו הָיוּ חִוְּרוֹת מֵרָעָב. אַךְ מֵעוֹלָם, מֵעוֹלָם לֹא שָׁמַע אִישׁ אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן מִתְלוֹנֵן! הוּא תָּמִיד חִיֵּךְ, לָמַד תּוֹרָה בְּשִׂמְחָה, וְהִרְגִּישׁ שֶׁהוּא הָאָדָם הֶעָשִׁיר בָּעוֹלָם כִּי יֵשׁ לוֹ אֶת תּוֹרַת ה׳.

הַהַצָּעָה הַחֲכָמָה שֶׁל רַבִּי חִיָּיא

אַךְ רַבִּי חִיָּיא הָיָה חָבֵר אֲמִתִּי. חָבֵר אֲמִתִּי רוֹאֶה גַּם מָה שֶׁלֹּא אוֹמְרִים לוֹ. הוּא רָאָה אֶת קְצָוֹת אֶצְבְּעוֹתָיו הָרוֹעֲדוֹת שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁלֹּא אָכַל לֶחֶם חַם כְּבָר יָמִים.

״אֲנִי חַיָּב לַעֲזֹר לְאָחִי הַיָּקָר,״ חָשַׁב רַבִּי חִיָּיא בְּלִבּוֹ. ״אֲבָל אִם סְתָם אֶתֵּן לוֹ צְדָקָה בַּיָּד, מַטְבְּעוֹת שֶׁל כֶּסֶף – הוּא יִתְבַּיֵּשׁ מְאֹד. צַדִּיק כָּמוֹהוּ לֹא יִרְצֶה לְקַבֵּל מַתָּנוֹת חִנָּם מִבְּלִי לַעֲבֹד.״

מָה עָשָׂה חָכָם גָּדוֹל כְּרַבִּי חִיָּיא? הוּא נִגַּשׁ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר לוֹ כָּךְ:

״רַבִּי שִׁמְעוֹן, יֵשׁ לִי חֶלְקַת שָׂדֶה גְּדוֹלָה וְטוֹבָה כָּאן קָרוֹב, בְּבִקְעַת גִּנּוֹסַר. תִּרְאֶה, לִי אֵין הַרְבֵּה זְמַן לְטַפֵּל בָּהּ. מָה דַּעְתְּךָ שֶׁתִּהְיֶה ׳אָרִיס׳ שֶׁלִּי? אַתָּה תַּעֲבֹד בַּשָּׂדֶה, תַּחֲרֹשׁ וְתִקְצֹר, וּכְשֶׁתְּגַדֵּל הַחִטָּה – נְתַחֵלֵק בָּרֶוַח!״

יְלָדִים, אֵיזוֹ דֶּרֶךְ נִפְלָאָה לָתֵת! כָּךְ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן חַלַפְתָּא הִרְגִּישׁ מְכֻבָּד. הוּא לֹא בַּקְשָׁן. הוּא פּוֹעֵל! עֵינָיו אוֹרוּ, וְהוּא הִסְכִּים מִיָּד. ״יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ,״ לָחַשׁ.

עֲבוֹדַת הַשָּׂדֶה וְהַשֶּׁמֶשׁ הַקּוֹפַחַת

מֵאוֹתוֹ יוֹם, חַיָּיו שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן הִשְׁתַּנּוּ. בַּבֹּקֶר הָיָה לוֹמֵד בְּהִתְמָדָה גְּדוֹלָה עִם תַּלְמִידָיו, וּבְשָׁעוֹת הָאַחַר-הַצָּהֳרַיִם הָיָה יוֹרֵד לַשָּׂדֶה.

דַּמְיְינוּ אֶת הַתַּנָּא הַגָּדוֹל, קוֹשֵׁר אֶת גְּלִימָתוֹ עַל מָתְנָיו, לוֹקֵחַ מַעֲדֵר וּמַחֲרֵשָׁה, וְעוֹבֵד אֶת הָאֲדָמָה! אֲגַלֵּי זֵעָה חַמִּים נָטְפוּ עַל מִצְחוֹ בַּשֶּׁמֶשׁ הַקּוֹפַחַת שֶׁל טְבֶרְיָה. הוּא חָרַשׁ כָּל שׁוּרָה, פִּזֵּר אֶת הַזְּרָעִים, וְנָשַׁם אֶת הָרֵיחַ שֶׁל אֲדָמָה וְטַל. ״רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם,״ מִלְמֵל אֶל הַשָּׁמַיִם, ״עָשָׂה שֶׁתִּגְדַּל הַחִטָּה, כְּדֵי שֶׁאוּכַל לְהָבִיא לֶחֶם קָדוֹשׁ לִבְנֵי מִשְׁפַּחְתִּי לִכְבוֹד הַשַּׁבָּת.״

וְהַשָּׂדֶה... גָּדַל! מִזְרָעִים קְטַנִּים צָמְחוּ שִׁבֳּלִים דַּקּוֹת שֶׁהָפְכוּ לְיָם זָהוּב וּמַבְרִיק שֶׁל תְּבוּאָה הַמִּתְנוֹדֶדֶת בָּרוּחַ.

הִגִּיעַ יְמֵי הַקָּצִיר. רַבִּי שִׁמְעוֹן קָצַר בְּמַגָּל אֶת הַחִטָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה. הוּא אָסַף אֶת כָּל הַשִּׁבֻּלִים לַ׳גֹּרֶן׳ – מִשְׁטָח עָגֹל וְגָדוֹל בְּקָצֵה הַשָּׂדֶה. הוּא דָּשׁ אֶת הַחִטָּה וּמָעַךְ אוֹתָהּ עַד שֶׁנּוֹצְרָה עֲרֵמָה גְּדוֹלָה.

אֲבָל עַכְשָׁו, הָיְתָה לוֹ בְּעָיָה חֲדָשָׁה.

הַהַמְתָּנָה לָרוּחַ

יְלָדִים, אַתֶּם יוֹדְעִים שֶׁגַּרְעִין הַחִטָּה בָּא עִם "קְלִפָּה" קְטַנָּה וִיבֵשָׁה: לַקְלִפָּה הַזּוֹ קוֹרְאִים מוֹץ . אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל מוֹץ, זֶה כְּמוֹ חול! חַיָּבִים לְהַפְרִיד בֵּין קֶמַח לַמּוֹץ

אֵיךְ מַפְרִידִים עֲרֵמָה כָּל כָּךְ גְּדוֹלָה לִפְנֵי שְׁנוֹת אַלְפַּיִם בִּלִי מְכוֹנוֹת עֲנָקִיּוֹת?

קָרְאוּ לְזֶה "לִזְרוֹת בָּרוּחַ". הַחַקְלַאי הָיָה לוֹקֵחַ מַזְלֵג עֵץ עָנָק ('רַחַת'), מֵרִים הַרְבֵּה חִטָּה לָאֲוִיר, וְזוֹרֵק לְמַעְלָה: גַּרְעִינֵי הַחִטָּה הֵם כְּבֵדִים – שׁוֹקְעִים יָשָׁר לְמַטָּה, אֲבָל הַמּוֹץ (הַקְּלִפּוֹת) הוּא מַמָּשׁ קַל – הָרוּחַ תּוֹפֶסֶת אוֹתוֹ וּמְעִיפָה אוֹתוֹ הַרְחֵק-הַרְחֵק.

רַבִּי שִׁמְעוֹן לָקַח אֶת כְּלִי הָעֵץ הֶעָבֶה בְּיָדָיו, הֵרִים עֲרֵמָה שֶׁל חִטָּה, וְחִכָּה לָרוּחַ.

אַךְ מָה קָרָה? דְּמָמָה.

שֶׁקֶט מֻחְלָט. אוֹתוֹ יוֹם הָיָה חַם מְאֹד. אֲפִלּוּ עָלֶה אֶחָד בָּעֵצִים לֹא זָז. יַתּוּשׁ יָכוֹל הָיָה לָעוּף בְּלִי קֹשִׁי. לֹא הָיְתָה טִפָּה שֶׁל אֲוִיר קַר!

הוּא חִכָּה שָׁעָה. חִכָּה שָׁעָתַיִם. יוֹם תָּמִים! הוּא לֹא יָכוֹל לָקַחַת חִטָּה הַבַּיְתָה כָּךְ, הַכֹּל מָלֵא בְּפָסוֹלֶת. מָה יֹאכְלוּ יְלָדָיו בְּשַׁבָּת?!

הֵרִים רַבִּי שִׁמְעוֹן אֶת עֵינָיו לַשָּׁמַיִם, וְדִבֵּר מִתּוֹךְ הַלֵּב, מַמָּשׁ כְּמוֹ בֵּן מְדַבֵּר לְאָבִיו:

"רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! אַתָּה בּוֹרֵא הָרוּחַ. תִּרְאֶה אֵיךְ עָמַלְתִּי, תִּרְאֶה אֵיךְ שָׁמַרְתִּי שֶׁכֹּל הָעֲבוֹדָה תִּהְיֶה יְשָׁרָה וּכְשֵׁרָה. אָנָּא, שְׁלַח לִי בְּרָכָה, שְׁלַח רוּחַ טוֹבָה כְּדֵי שֶׁאוּכַל לַהֲכִין לֶחֶם לַיְלָדִים!"

הַנֵּס... וְהַנֶּזֶק!

וְהִנֵּה... כְּמוֹ קֶסֶם – הַשָּׁמַיִם הִתְמַלְּאוּ רוּחַ פִּתְאוֹמִית וַחֲזָקָה! עַנְפֵי הָעֵצִים הֵחֵלּוּ לְהִשְׁתַּחֲווֹת. מַיִם הֵחֵלּוּ לִגְעֹשׁ בַּכִּנֶּרֶת. שָׁמַח רַבִּי שִׁמְעוֹן שִׂמְחָה עֲצוּמָה! הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁמַע אֶת תְּפִלָּתוֹ!

הוּא הִכְנִיס אֶת מַזְלֵג הָעֵץ הָרָחָב לְתוֹךְ עֲרֵמַת הַחִטָּה הַקָּשָׁה, זָרַק אוֹתָהּ בְּכֹחַ הַרְבֵּה לְמַעְלָה... "וּוּשְׁשְׁשְׁ!" הָרוּחַ נָשְׁבָה, גַּרְעִינֵי הַחִטָּה הַנְּקִיִּים צָנְחוּ לַאֲדָמָה כְּמוֹ אוֹצָר מְלֹא כֶּסֶף, וְהַמּוֹץ הַקַּל עָף לַשָּׁמַיִם וְהִתְרַחֵק...

אֲבָל... לְפֶתַע עָצַר רַבִּי שִׁמְעוֹן.

הַחִיּוּךְ נִמְחַק מִפָּנָיו.

הוּא עָמַד עַל קְצוֹת אֲצְבְּעוֹתָיו וְהִבִּיט לְאָן בְּדִיּוּק הָרוּחַ מְעִיפָה אֶת הַמּוֹץ? לְאָן טָסוֹת הַקְּלִפּוֹת וְכָל הָעָבָק?

וְאָז זִנֵּק לִבּוֹ מִפַּחַד. הָרוּחַ הָיְתָה כָּל כָּךְ חֲזָקָה, עַד שֶׁהִיא לָקְחָה אֶת כָּל הַפְּסֹלֶת מֵהַשָּׂדֶה שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן... וְהִשְׁלִיכָה אוֹתָהּ יָשָׁר לְתוֹךְ הַשָּׂדֶה שֶׁל הַשָּׁכֵן שֶׁלּוֹ! הַשָּׁכֵן בְּדִיּוּק סִיֵּם לְנַקּוֹת אֶת הַשָּׂדֶה שֶׁלּוֹ מִפְּסוֹלֶת, וְעַכְשָׁו, בִּגְלַל הָרוּחַ, הַשָּׂדֶה שֶׁלּוֹ שׁוּב מִתְמַלֵּא בְּקוֹצִים וּמוֹץ!

יְלָדִים, אָנָּא חִשְׁבוּ – מָה אָדָם רָגִיל הָיָה עוֹשֶׂה עַכְשָׁו? הָיָה אָדָם רָגִיל מַמְשִׁיךְ וְאוֹמֵר: "מָה אִכְפַּת לִי! הַשֵּׁם עָשָׂה נֵס! עַכְשָׁו יֵשׁ לִי רוּחַ! אִם הָרוּחַ הוֹלֶכֶת לַשָּׁכֵן, זֶה בְּעָיָה שֶׁל הַשֵּׁם, לֹא שֶׁלִּי! אֲנִי חַיָּב לְסַיֵּם כְּדֵי לְהָבִיא אוֹכֶל לַיְלָדִים הָרְעֵבִים שֶׁלִּי בַּבַּיִת!"

אֲבָל רַבִּי שִׁמְעוֹן לֹא עָשָׂה כָּךְ.

צַדִּיק שֶׁל אֱמֶת, יְלָדִים, אַף פַּעַם לֹא יַסְכִּים לְהַרְוִיחַ מַשֶּׁהוּ שֶׁיִּגְרֹם כְּאֵב אוֹ נֶזֶק לִיְהוּדִי אַחֵר!

מִיָּד שָׁמַע רַבִּי שִׁמְעוֹן אֶת הַכְּלִי מִיָּדָיו. "לֹא יָקוּם וְלֹא יִהְיֶה!" צָעַק לְעַצְמוֹ בַּשָּׂדֶה. "אָסוּר לִי לְהַזִּיק לַשָּׁכֵן שֶׁלִּי! אִם הַפְּסֹלֶת שֶׁלִּי כּוֹסְתָה שָׂדֶה שֶׁל מִישֶׁהוּ אַחֵר וְהוֹרֶסֶת אֶת עֲבוֹדָתוֹ – אֲנִי מַפְסִיק לַעֲבֹד. אֲנִי מַעֲדִיף לִהְיוֹת עָנִי עוֹד יוֹם, רַק שֶׁלֹּא נִגָּלְגֵּל נֶזֶק לְאָדָם אַחֵר."

הַתְּפִלָּה הַשְּׁנִיָּה מֵהַלֵּב הַטָּהוֹר

עָצַם רַבִּי שִׁמְעוֹן עֵינַיִם קָשׁוֹת כְּשֶׁלִּבּוֹ נִשְׁבָּר. עֲבוֹדָה קָשָׁה כָּל כָּךְ, נֵס שֶׁהִגִּיעַ, וְעַכְשָׁו אִי אֶפְשָׁר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ.

הוּא נָשָׂא כַּפָּיו הַלְמַעְלָה וְאָמַר כְּשֶׁהוּא בּוֹכֶה בְּשֶׁקֶט:

"רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! אַתָּה נָתַתָּ לִי בְּמַתָּנָה אֶת הָרוּחַ הַזֹּאת. אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁשָּׁמַעְתָּ לִתְפִלָּתִי. אֲבָל... אִם הָרוּחַ הַזּוֹ עָפָה לַשָּׂדֶה שֶׁל חֲבֵרִי, וּמְקַלְקֶלֶת אוֹתָהּ, בְּבַקָּשָׁה – קַח אֶת הָרוּחַ בַּחֲזָרָה! לֹא רָאוּי שֶׁבְּנֵי מִשְׁפַּחְתִּי יֹאכְלוּ לֶחֶם בְּעֹת שֶׁחֲבֵרִי בּוֹכֶה עַל שָׂדֵהוּ!"

דְּמָמָה נָפְלָה בַּשָּׂדֶה. הָרוּחַ פָּסְקָה לְגַמְרֵי. רַבִּי שִׁמְעוֹן עָמַד שָׁם, עוֹצֵם מַבָּטוֹ, רָגוּעַ בְּהַחְלָטָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה.

אַךְ יְלָדִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ אוֹהֵב לִרְאוֹת אֶת צַדִּיקָיו עֲצוּבִים, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה צַדִּיק כָּל כָּךְ יָשָׁר שֶׁנִּזְהָר בְּרִכּוּשָׁם שֶׁל אֲחֵרִים!

פִּתְאוֹם... שָׁרְקָה רוּחַ קַלָּה.

אַךְ הַפַּעַם, הִיא לֹא נָשְׁבָה מִן הַמַּעֲרָב בְּכִוּוּן שְׂדֵה הַשָּׂכָר. מַמָּשׁ בְּאַרַח פֶּלֶא מֵעַל הַטֶּבַע, הִשְׁתַּנְּתָה כִּוּוּן הָרוּחַ לְגַמְרֵי! הָרוּחַ מִן הַדָּרוֹם הֵחֵלָּה לְנַשֵּׁב בְּעָצְמָה קָרָה וְרַעֲנָנָה... וְהִיא כִּוְּנָה דֶּרֶךְ שְׂדֵהוּ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן, יָשָׁר-יָשָׁר... הַרְחֵק לְתוֹךְ מֵי הַכִּנֶּרֶת!

מָקוֹם שֶׁאֵין בּוֹ אַף אָדָם וְלֹא נִגְרָם בּוֹ נָזָק לְאִישׁ!

חִיּוּךְ רָחָב וְזוֹהֵר נִפְרַשׂ עַל פָּנָיו שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן. ״אָה... אֲבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם,״ לָחַשׁ בְּהוֹדָיָה. הָרוּחַ הָיְתָה מֻשְׁלֶמֶת! הוּא לָקַח מַהֵר אֶת הָרַחַת, הֵנִיף אֶת עֲרֵמוֹת הַתְּבוּאָה, וְכָל הַמּוֹץ וְהַחול הָעוּ כְּעָנָן יָשָׁר לְתוֹךְ הַיָּם.

בְּאוֹתוֹ עֶרֶב, נִכְנַס רַבִּי שִׁמְעוֹן לְבֵיתוֹ כְּשֶׁבְּיָדוֹ קֶמַח לָבָן וְטָהוֹר, שֶׁהֻשַּׂג בְּלִי סַפָּק שֶׁל נָזָק, מִתּוֹךְ כָּבוֹד, יֹשֶׁר – וְגַס עָצוּם שֶׁל אֱמוּנָה!

מקורות: מדרש רות רבה (פרשה ה׳, ז׳): ״רבי שמעון בן חלפתא ורבי חייא... נתן לו רבי חייא שדה לחכור... לא היתה לו רוח לזרות... התפלל...״. (ויש מדרשים דומים בקהלת רבה ושיר השירים רבה). ספר ״כה עשו חכמינו״ , חלק ה׳, עמ׳ 103 (״השדה שנתן לו ר׳ חייא״). העיקרון מבוסס על נאמנותו, הרחקתו מגזל ואהבת התורה שהתבטא במאמריו של ר׳ שמעון בן חלפתא (כולל היותו עני גדול שה׳ מפרנסו בנסים, כמו באגדת ״המרגלית מן השמיים״).

1. שאלות ידע מתוך הסיפור

א. בתחילת הסיפור נאמר: ״דַּמְיְנוּ שֶׁאַתֶּם עוֹמְדִים עַל שְׂפַת יָם הַכִּנֶּרֶת, לִפְנֵי כְּאַלְפַּיִם שָׁנָה.״ — מה קרה מיד לאחר מכן?

ב. מדוע התרחש הדבר המתואר במשפט: ״אֲנִי חַיָּב לַעֲזֹר לְאָחִי הַיָּקָר,״ חָשַׁב רַבִּי חִיָּיא בְּלִבּוֹ.״?

ג. כיצד הגיב ר׳ שמעון בן חלפתא למצב המתואר: ״רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם,״ מִלְמֵל אָל הַשָּׁמַיִם, ״עֲשֵׂה שֶׁתִּגְדַּל הַחִטָּה, כְּדֵי שֶׁאוּכַל לְהָבִיא לֶחֶם קָדוֹשׁ לִבְנֵי מִשְׁפַּחְתִּי לִכְבוֹד...״?

ד. מה השתנה בין ״אָנָּא, שְׁלַח לִי בְּרָכָה, שְׁלַח רוּחַ טוֹבָה כְּדֵי שֶׁאוּכַל לַהֲכִין לֶחֶם לַיְלָדִים!״ לבין ״צַדִּיק שֶׁל אֱמֶת, יְלָדִים, אַף פַּעַם לֹא יַסְפִּיק לְהַרְוִיחַ מַשֶּׁהוּ שֶׁיְּגָרֵם כְּאֵב אוֹ נֶזֶק לִיְהוּדִי...״?

ה. כיצד הגיע הסיפור אל האירוע: ״הָרוּחַ מִן הַדָּרוֹם הֵחֵלָּה לְנַשֵּׁב בְּעָצְמָה קָרָה וְרַעֲנָנָה...״?

2. השלימו פרטים מדויקים מן הסיפור

סיפור 87 • ר׳ שמעון בן חלפתא • השדה שנתן לו ר׳ חייא

א. דַּמְיְנוּ שֶׁאַתֶּם עוֹמְדִים עַל שְׂפַת יָם הַכִּנֶּרֶת, לִפְנֵי כְּאַלְפַּיִם _____.

ב. רַבִּי חִיָּיא הָיָה אָדָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּרַךְ אוֹתוֹ בְּפַרְנָסָה _____.

ג. אֲנִי חַיָּב לַעֲזֹר לְאָחִי הַיָּקָר,״ חָשַׁב רַבִּי חִיָּיא _____.

ד. יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ,״ _____.

ה. רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם,״ מִלְמֵל אֶל הַשָּׁמַיִם, ״עָשָׂה שֶׁתִּגְדַּל הַחִטָּה, כְּדֵי שֶׁאוּכַל לְהָבִיא לֶחֶם קָדוֹשׁ לִבְנֵי מִשְׁפַּחְתִּי לִכְבוֹד _____.

נכון או לא נכון — על פי פרטי הסיפור

משפט מן המעשה או שינוי שלו	נכון	לא נכון	תקנו או הביאו הוכחה
רַבִּי חִיָּיא הָיָה אָדָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּרַךְ אוֹתוֹ בְּפַרְנָסָה טוֹבָה.	□	□	
בסיפור לא התרחש הדבר הבא: יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ,״ לָחַשׁ.	□	□	
הַחַקְלַאי הָיָה לוֹקֵחַ מַזְלֵג עֵץ עָנָק (יַרַחַת׳), מֵרִים הַרְבֵּה חִטָּה לָאֲוִיר, וְזוֹרֵק לְמַעְלָה!	□	□	
בסיפור לא התרחש הדבר הבא: וְהִשְׁלִיכָה אוֹתָהּ יָשָׁר לְתוֹךְ הַשָּׂדֶה שֶׁל הַשָּׁכֵן שֶׁלּוֹ!	□	□	
אִם הָרוּחַ הַזּוֹ עָפָה לַשָּׂדֶה שֶׁל חֲבֵרִי, וּמְקַלְקֶלֶת אוֹתָהּ, בְּבַקָּשָׁה – קַח אֶת הָרוּחַ בַּחֲזָרָה!	□	□	

3. מה היה ראשון?

סיפור 87 • ר׳ שמעון בן חלפתא • השדה שנתן לו ר׳ חייא

כתבו ליד כל אירוע מספר מ־1 עד 5 לפי סדר התרחשותו בסיפור.

□ הוּא לֹא יָכוֹל לָקַחַת חִטָּה הַבַּיְתָה כָּךְ, הַכֹּל מָלֵא בְּפָסוֹלֶת.

□ דַּמְיְנוּ שֶׁאַתֶּם עוֹמְדִים עַל שְׂפַת יָם הַכִּנֶּרֶת, לְפָנֶיכֶם כְּאַלְפַּיִם שָׂנָה.

□ בְּאוֹתוֹ עֶרֶב, נִכְנַס רַבִּי שִׁמְעוֹן לְבֵיתוֹ כְּשֶׁבְּיָדוֹ קֶמַח לָבָן וְטָהוֹר, שֶׁהֵשַׂג בִּלִּי סַפָּק שֶׁל נָזָק, מִתּוֹךְ כָּבוֹד, יֹשֶׁר –...

□ רַבִּי שִׁמְעוֹן, יֵשׁ לִי חֶלְקַת שָׂדֶה גְּדוֹלָה וְטוֹבָה כָּאן קָרוֹב, בְּבִקְעַת גִּנּוֹסַר.

□ אֲנִי מַעֲדִיף לִהְיוֹת עָנִי עוֹד יוֹם, רַק שֶׁלֹּא נִגַּלְגֵּל נָזָק לְאָדָם אַחֵר.

לפני ואחרי

מה קרה לפני: "הוּא לֹא יָכוֹל לָקַחַת חִטָּה הַבַּיְתָה כָּךְ, הַכֹּל מָלֵא בְּפָסוֹלֶת."?

מה קרה אחרי: "אֲנִי מַעֲדִיף לִהְיוֹת עָנִי עוֹד יוֹם, רַק שֶׁלֹּא נִגַּלְגֵּל נָזָק לְאָדָם אַחֵר."?

סיבה ותוצאה מתוך המעשה

האירוע הנתון	מה גרם לו?	מה הייתה תוצאתו?
יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ," לָחַשׁ.		
וְהִשְׁלִיכָה אוֹתָהּ יָשָׁר לְתוֹךְ הַשָּׂדֶה שֶׁל הַשָּׁכֵן שֶׁלּוֹ!		

4. הבנה והעמקה

המסר העולה מן הסיפור: המידה הטובה והדרך לעבודת השם העולות מן המעשה

א. מה מלמד המעשה "השדה שנתן לו ר׳ חייא" על ר׳ שמעון בן חלפתא? הביאו שתי ראיות מדויקות מן הסיפור.

ב. הסבירו במילים שלכם את המשפט: "הַחַקְלַאי הָיָה לוֹקֵחַ מַזְלֵג עֵץ עָנָק (׳רַחַת׳), מֵרִים הַרְבֵּה חִטָּה לָאֲוִיר, וְזוֹרֵק לְמַעְלָה!".

ג. אילו ר׳ שמעון בן חלפתא לא היה פועל כפי שמתואר ב־"צַדִּיק שֶׁל אֱמֶת, יְלָדִים, אַף פַּעַם לֹא יַסְכִּים לְהַרְוִיחַ מַשֶּׁהוּ שֶׁיִּגְרֹם כְּאֵב אוֹ נֶזֶק לְיְהוּדִי אַחֵר!" — כיצד היה הסיפור עשוי להסתיים?

ד. כיצד האירוע "הָרוּחַ מִן הַדָּרוֹם הֵחֵלָּה לְנַשֵּׁב בְּעָצְמָה קָרָה וְרַעֲנָנָה..." מחזק את המסר של הסיפור?

5. קומיקס — אירועים ממשיים מן הסיפור

סיפור 87 • ר׳ שמעון בן חלפתא • השדה שנתן לו ר׳ חייא

ציירו כל אירוע והוסיפו מתחתיו משפט מתאים.

1. דַּמְיְנוּ שֶׁאַתֶּם עוֹמְדִים עַל שְׂפַת יָם הַכִּנֶּרֶת, לִפְנֵי…

2. אֲבָל אִם סְתָם אֶתֵּן לוֹ צְדָקָה בַּיָּד, מַטְבְּעוֹת שֶׁל כֶּסֶף –…

3. רַבִּי שִׁמְעוֹן קָצַר בְּמַגָּל אֶת הַחִטָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה.

4. וּשְׁשְׁ!״ הָרוּחַ נָשְׂבָה, גַּרְעִינֵי הַחִטָּה הַנְּקִיִּים...

סיפור 87 • ר׳ שמעון בן חלפתא • השדה שנתן לו ר׳ חייא

5. הוּא נָשָׂא כַּפָּיו הַלְמַעְלָה וְאָמַר כְּשֶׁהוּא בּוֹכֶה בְּשֶׁקֶט:

6. בְּאוֹתוֹ עֶרֶב, נִכְנַס רַבִּי שִׁמְעוֹן לְבֵיתוֹ כְּשֶׁבְּיָדוֹ קֶמַח...

6. כתיבה ויצירה בעקבות הסיפור

☐ **יומן:** כתבו מנקודת מבטו של מי שראה את האירוע "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם," מִלְּמֵל אֶל הַשָּׁמַיִם, "עֲשֵׂה שֶׁתִּגְדַּל הַחִטָּה, כְּדֵי שֶׁאוּכַל לְהָבִיא לֶחֶם קָדוֹשׁ לִבְנֵי...".

☐ **מכתב:** כתבו לר׳ שמעון בן חלפתא בעקבות "וְהִשְׁלִיכָה אוֹתָהּ יָשָׁר לְתוֹךְ הַשָּׂדֶה שֶׁל הַשָּׁכֵן שֶׁלּוֹ!".

☐ **דו־שיח:** חברו שיחה שהייתה יכולה להתרחש רגע לפני "אִם הָרוּחַ הַזּוֹ עָפָה לַשָּׂדֶה שֶׁל חֲבֵרִי, וּמְקַלְקֶלֶת אוֹתָהּ, בְּבַקָּשָׁה – קַח אֶת הָרוּחַ בַּחֲזָרָה!".

☐ **דיווח:** כתבו ידיעה קצרה שכותרתה "השדה שנתן לו ר׳ חייא".

המחזה

רגע מן הסיפור	הדמויות	מה יאמרו או יעשו?
יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ," לָחַשׁ.		
צַדִּיק שֶׁל אֱמֶת, יְלָדִים, אַף פַּעַם לֹא יַסְכִּים לְהַרְוִיחַ מַשֶּׁהוּ שֶׁיִּגְרֹם כְּאֵב אוֹ...		

7. חיבור לחיים מתוך המעשה

א. מה אפשר ללמוד מן הדרך שבה ר׳ שמעון בן חלפתא פעל באירוע ״אָנָּא, שְׁלַח לִי בְּרָכָה, שְׁלַח רוּחַ טוֹבָה כְּדֵי שֶׁאוּכַל לַהֲכִין לֶחֶם לַיְלָדִים!״?

ב. תארו מצב מחיי הכיתה שבו אפשר ליישם את המסר של ״השדה שנתן לו ר׳ חייא״.

ג. איזו פעולה מעשית תעשו השבוע בעקבות הסיפור?

מר׳ שמעון בן חלפתא ומן המעשה ״השדה שנתן לו ר׳ חייא״ למדתי

ש_____.

מחוון למורה — 100 נקודות

ידיעת פרטי הסיפור	סדר וסיבה־תוצאה	ראיות מן הטקסט	הבנת המסר	יצירתיות ויישום
25	20	20	20	15